

Protocol pesten

'Pesten is een subtype van agressief gedrag, waarbij één of meerdere individuen bij herhaling een betrekkelijk machteloze ander aanvalt (aanvallen), vernedert (vernederen), en/of buitensluit (buitensluiten)¹.

In dit document wordt beschreven wat Het Ooievaarsnest doet om pesten te voorkomen en op te lossen. De aanpak is gebaseerd op het boek "Pesten op school"².

Informatie over pesten

Als er gepest wordt op school zijn alle partijen kwetsbaar: de pester, de gepeste leerling en de omstanders. Het pesten is een uiting van onmacht. De pester pest om status binnen de groep te krijgen of weet niet hoe hij/zij op een positieve manier vriendschap kan krijgen. De gepeste leerling weet niet hoe hij/zij zich weerbaar kan opstellen. Hij/zij is vaak eenzaam in de groep. De omstanders houden zich afzijdig. Ze lopen mee met de pester uit angst om zelf gepest te worden of weten niet wat zij kunnen doen om het pesten te stoppen. De pester, gepeste en de 'zwijgende omstanders' zijn samen een verkeerd systeem. De pester, gepeste en de 'zwijgende omstanders' kunnen niet als enige uit hun rol stappen: zij houden elkaars gedrag in stand. Het pesten kan opgelost worden door de complete groep in te schakelen.

Preventie

Door het aanbod sociale emotionele vorming wordt een veilige sfeer bevorderd en pesten tegengegaan. De school zorgt voor toezicht in de klas, op het schoolplein en tijdens pauzes. De leerkracht bespreekt het gedragsprotocol met de kinderen. Ouders krijgen via de website en schoolgids informatie over de aanpak van pesten op Het Ooievaarsnest. Daarbij staat vermeld hoe ouders kunnen handelen als hun kind(eren) gepest word(en)t. Periodiek organiseert de school een informatieavond voor ouders over pesten. De leerkracht stimuleert het naleven van de anti-pestafspraken en grijpt in als het mis (dreigt) te gaan.

Signalen

Pesten gebeurt bijna altijd buiten zicht van de leerkracht. Het melden van pesten is daarom heel belangrijk: zonder pesten te melden bij de leerkracht kan deze niets doen. Leerlingen, ouders en leerkrachten melden signalen van pesten bij de leerkracht van de betreffende groep, de interne begeleiding of directeur. In de groepen 5 tot en met 8 wordt jaarlijks een vragenlijst sociale veiligheid leerlingen afgenomen.

¹ Salmivalli (2010)

² "Pesten op school". Achtergronden en interventies, F. Goossens, M. Vermande, M. van der Meulen; Den Haag, 2012.

Aanpak van pesten op Het Ooievaarsnest

Algemeen

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Wel kunnen ouders op school samen met de leerkracht en hun kind naar een oplossing zoeken. Daarbij worden afspraken gemaakt voor op school en thuis.

Per situatie moet gekeken worden welk traject gelopen moet worden. Wat is het effect van de volgende stap. Er vindt bij twijfel, overleg plaats met interne begeleiding en/of de directie. Hierbij houden wij rekening met de context; de problematiek van de leerling(en) en de omstandigheden waarin de leerling(en) zich bevinden.

STAP 1:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en / of elkaar pesten proberen zij en wij er eerst zelf (en samen) uit te komen.

Dit gebeurt volgens 2 stappen:

- a) Probeer je het eerst zelf op te lossen door te praten en niet gelijk te schelden of te slaan (wat is het probleem, welke gevoelens spelen een rol en welke oplossingen zijn er?).
- b) Krijg je het niet opgelost dan vertel je het tegen de meester of juf op het plein (als het buiten gebeurt) of je eigen meester of juf.

Nadat het uitgesproken is, moet het vergeven zijn.

Actie bij melding van pesten

STAP 2:

Op het moment dat één van de leerlingen er niet uitkomt, heeft deze het recht **en de plicht het probleem aan de leerkracht voor te leggen**. Een belangrijke regel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij: "Je mag niet klikken, maar.....als je wordt gepest of als je ruzie hebt met een ander en je komt er zelf niet uit, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken". Deze regel geldt ook voor de ouders van alle kinderen. De betrokken kinderen vullen de reflectiekaart in (bijlage 5), dat als basis dient voor een gesprek. Deze bladen worden in het kindossier bewaard. De leerkracht heeft een **afzonderlijk** gesprek met de leerling die pest (de pester) en de leerling die gepest wordt (de gepeste). Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden (waarbij ook wordt gekeken naar de aanwezige

reflectiekaarten) wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. Indien wenselijk kan de leerkracht de Intern Begeleider op de hoogte stellen. Het team wordt op de hoogte gesteld van het pestgedrag in verband met toezicht op het plein en in de hal. De leerkracht legt dit gesprek (deze gesprekken) vast in een pestnotitie in Esis bij betreffende leerlingen.

STAP 3:

De leerkracht heeft een **gezamenlijk** gesprek met de pester en de gepeste. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan / te stoppen. Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag zal de leerkracht klassikaal aandacht schenken aan het probleem, waarbij gebruik gemaakt kan worden van beschikbare methoden. Er zal benadrukt worden dat alle kinderen zich veilig moeten voelen op school. Het melden van pesten is geen klikken. Angst om zaken te melden zal moeten worden weggenomen.

Binnen één week vindt eerste evaluatie plaats. Leerkracht zal nauwkeurig observeren.

STAP 4:

Als de leerkracht de situatie als "ernstig" inschat, wordt er contact opgenomen met betrokken ouders. Er worden mededelingen gedaan over de afspraken. Met de ouders wordt afgesproken dat er na de eerste evaluatie weer contact opgenomen zal worden. In geval dat ouders melding hebben gemaakt van pestgedrag wordt ook terugge-koppeld naar de ouders en mededelingen gedaan over de afspraken. Ook nu wordt er na de eerste evaluatie weer contact met de ouders opgenomen.

STAP 5:

Na een week:

Gesprek met pester en gepeste (leerkracht kan zelf inschatten wat het beste is: gezamenlijk of afzonderlijk). Is het gelukt om de afspraken na te komen?

Zo ja: dan de afspraken handhaven / bijstellen en een volgend gesprek over twee weken.

Zo nee: analyse opstellen, waardoor het mis is gegaan.

Bij herhaling van pesterijen / ruzies tussen leerlingen volgen sancties en worden ouders hiervan op de hoogte gebracht door de groepsleerkracht :

- Een of meerdere pauzes binnen blijven met een duidelijke opdracht
- Nablijven met strafwerk
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem
- Afspraken maken met de leerling(en) over gedragsverandering. De nale-ving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week in een kort gesprek aan de orde.

De sancties zijn wel afhankelijk van de leeftijd.

Leerkracht overlegt met Intern Begeleider. Er worden afspraken gemaakt voor de komende twee weken. De afspraken worden op papier vastgelegd. Team wordt hiervan op de hoogte gebracht. Dit wordt met de ouders gecommuniceerd.

STAP 6

Na twee weken is er opnieuw een gesprek tussen leerkracht en leerlingen. Verslag wordt uitgebracht aan de Intern Begeleider. Zijn de effecten positief: dan langzamerhand afbouwen. Zijn de effecten negatief: nieuw handelingsplan opstellen, waarbij eventueel ook externe deskundigheid ingeschakeld kan worden.

Opmerkingen:

- a) Alle concrete acties en afspraken worden door de leerkracht vastgelegd in de klassenmap.
- b) Acties en afspraken dienen erop gericht te zijn het pesten onmiddellijk te stoppen en het gedrag te veranderen.
- c) Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zo-als de OnderwijsBegeleidingsDienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.
- d) Eventueel kan er besloten worden om een stap 7 te ondernemen.

STAP 7

Ook kan de Time-out procedure worden ingezet.

De time-out wordt beschreven als "een periode waarin het kind weg wordt gehaald van alle prikkels die het ongewenste gedrag versterken". Deze techniek is daarom onder andere geschikt om ongehoorzaamheid en agressief gedrag aan te pakken. Dit is de reden dat de time-out een plek heeft gekregen in ons actie – reactie plan. Kinderen met specifieke leer- of gedragsproblemen kunnen om tot rust te komen af en toe een timeout nodig hebben. Voor deze kinderen bestaat de mogelijkheid om met de medewerker af te spreken wanneer, hoe en waar dit ingezet wordt.

STAP 8

De pester wordt geschorst. Dit gaat in overleg met het Bevoegd Gezag. Dit kan voor maximaal vijf dagen. Alle ouders van de groep worden middels een brief op de hoogte gesteld van de schorsing. De ouder van de geschorste leerling krijgen een brief met bezwaarclausule. Deze schorsing moet gemeld worden bij inspectie, vanaf twee dagen kopie aan leerplichtambtenaar. Indien nodig gebiedsteam inschakelen.

Bij schorsen met voornemen tot verwijdering zal er met het Bevoegd Gezag worden overlegd of er een verwijderingprocedure voor de pester(s) in gang kan worden gezet. In dat geval vooraf contact met inspectie en melden bij ondersteuningsteam.

Eventueel kan er besloten worden om een stap 9 te ondernemen. Dit alleen als er sprake is van een groepsprobleem.

STAP 9

Gesprek met alle ouders uit de groep over het pestprobleem in de groep. Dit met name als er sprake is van een grote zwijgende groep onder de klasgenoten die niet op het pestgedrag reageert of durft te reageren.

Dit gesprek wordt geleid door een directielid. De leerkracht(en) van de groep en de interne begeleider zijn op deze avond aanwezig.

Doel: informatieverstrekking en wat kunnen ouders doen om het gedrag te beïnvloeden? Er zal ook gestimuleerd worden dat ouders onderling contact zoeken.

In het uiterste geval kunnen in goed overleg met alle partijen (leerkracht, team, ouders, Intern Begeleider en directie) nog twee stappen gezet worden:

Rollen bij: actie bij melding van pesten

Leerkracht:

1. Er vindt een gesprek plaats met en tussen de pester en de gepeste leerling onder leiding van de eigen groepsleerkracht. (Wanneer het pesten gebeurt bij leerlingen uit twee verschillende klassen zijn beide leerkrachten bij dit gesprek). De pester en de gepeste leerling zoeken samen een oplossing om het pesten te stoppen en spreken af hoe ze zich voortaan ten opzichte van elkaar gedragen.
2. De leerkracht legt de gespreksnotities vast in Esis bij betrokken leerlingen.
3. De leerkracht informeert (indien nodig) de ouders van alle leerlingen over het pesten en over de gekozen oplossing.
4. De leerkracht licht de interne begeleiding of directie in en geeft aan welke ondersteuning nodig is.
5. De leerkracht evalueert met de klas de gekozen oplossingen in het begin dagelijks en daarna wekelijks. De leerkracht informeert ouders regelmatig over de resultaten van de aanpak tot het pesten voorbij is.
6. Wanneer het pesten voortduurt organiseert de leerkracht een gesprek tussen: pester, ouder, leerkracht en intern begeleider om samen tot een oplossing te komen
gepeste, ouder, leerkracht en intern begeleider om samen tot een oplossing te komen

Intern begeleider:

De intern begeleider analyseert de situatie op leerkracht-, groeps- en leerling niveau en begeleidt kinderen, ouders en leerkracht om het probleem op te lossen.

Directie:

Wanneer het pesten ondanks bovenstaande stappen niet stopt, kan de directie besluiten bij leerlingen stappen te nemen uit het protocol ongewenst gedrag (time-out, schorsen, verwijderen).

Ouders:

Ouders helpen hun kind door thuis met het kind te praten over de rol die het neemt bij het pesten in de klas. Wat kan het kind doen om het pesten te stoppen? Hoe kunnen de ouders hun kind daarbij helpen? Ouders vinden deze informatie in de mail van de leerkracht (bijlage 7 bij dit protocol, *Wat kun je thuis doen als je kind gepest wordt*).